

La col·lectivització a la Guerra Civil espanyola: un procés revolucionari que també va afectar la mineria

Ramón JIMÉNEZ MARTÍNEZ

IGME-CSIC
Madrid, Espanya
r.jimenez@igme.es

Matina PRIETO FERNÁNDEZ

Autora independent
Madrid, Espanya
keydekeys@yahoo.es

RESUM

El buit de poder ocorregut a l'inici de la Guerra Civil espanyola va donar lloc, en els territoris lleials a la República, a un procés de col·lectivització de les terres per a tirar endavant les collites del camp. Aquest procés va ser liderat per les grans centrals sindicals: la Confederació Nacional del Treball (CNT) i la Unió General de Treballadors (UGT). I va permetre avanços socials en àmplies zones rurals.

La col·lectivització també es va dur a terme a la indústria i fins i tot als serveis de les grans poblacions. En molts pobles va ser integral i va afectar també les explotacions mineres. Els principals materials explotats van ser el carbó, el sofre, les sals i el ferro, a més d'alguns minerals metàl·lics, com les pirites i altres de plom i zinc.

La col·lectivització va tenir en contra, des d'un principi, als partits del Front Popular, especialment als comunistes tant del Partit Comunista d'Espanya (PCE) com del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). El 1937 i després dels "Successos de Maig de Barcelona", es va anar afeblint el poder revolucionari que promovia la col·lectivització i a l'agost del mateix any es va assestar un cop dur a les col·lectivitats en destituir el Consejo de Aragón, que era l'entitat revolucionària que emparava el col·lectivisme en aquesta regió. Posteriorment es van tornar a formar les col·lectivitats, però amb menys força; i finalment serien eliminades amb l'entrada de les tropes revoltades als diferents territoris.

Alguns autors opinen que la col·lectivització va ser el procés autogestionari més interessant dels últims segles en l'àmbit internacional.

PARAULES CLAU

Col·lectivització; Guerra Civil espanyola; mineria; revolució

ABSTRACT

The power vacuum that emerged at the beginning of the Spanish Civil War gave rise, in the territories loyal to the Republic, to a process of land collectivization aimed at sustaining agricultural production. This process was led by the major labor unions -the National Confederation of Labor (CNT) and the General Union of Workers (UGT)- and enabled significant social progress across extensive rural areas.

Collectivization was also implemented in industry and even in public services in large urban centers. In many towns, it was comprehensive, also encompassing mining operations. The main resources extracted included coal, sulfur, salt, and iron, as well as several metallic minerals such as pyrites, lead, and zinc.

From the onset, collectivization faced opposition from parties within the Popular Front, particularly from the communists of both the Communist Party of Spain (PCE) and the Unified Socialist Party of Catalonia (PSUC). In 1937, following the "May Days of Barcelona," the revolutionary forces promoting collectivization began to weaken, and in August of that year a severe blow was dealt to the collectives with the dissolution of the Council of Aragón, the revolutionary body that had supported collectivism in that region.

Although some collectives were reestablished, they did so with diminished strength and were ultimately dismantled following the advance of the rebel troops across the various territories.

Some scholars consider the collectivization process to have been one of the most remarkable experiments in self-management of recent centuries on a global scale.

KEYWORDS

Collectivization; Spanish Civil War; mining; revolution

JIMÉNEZ MARTÍNEZ, Ramón; PRIETO FERNÁNDEZ, Matina: «La col·lectivització a la Guerra Civil espanyola: un procés revolucionari que també va afectar la mineria». *Mineralogistes de Catalunya*, vol. 16, núm. 2 (2025-2), pp 73-84.

INTRODUCCIÓ

S'ha escrit molt sobre la col·lectivització agrària ocorreguda des-

prés del cop militar de juliol del 1936. El buit de poder va donar pas, a l'àmbit rural, a un procés revolucionari que portaria l'ocu-

pació de les terres i el seu aprofitament col·lectiu.

També a les fàbriques, sobretot a Catalunya, i fins i tot en el sector